

Rapport från KAF:s utflykt till Bokhultet i Växjö 2022-09-24.

I lite mulet väder samlades vi vid Biparadiset i Bokhultet och överblickade platsen med närheten till de fyra sjöarna Södra och Norra Bergundasjöarna, Trummen och Växjösjön. Antagligen också varigt en bördig jord som använts för odling och bete sedan lång tid tillbaka. Stora områden är klassade som fossil åker. In i vår tid har marken använts av biskopen resp. borgmästaren, som fått ge namn till varsin udde ut i Södra Bergundasjön. På ön Lindö finns fortfarande hus kvar till den bondgård, som där bedrivit lantbruk in i vår tid. På Biskopsudden fanns ett torp Biskopstorpet enligt 1600-talets kartor. På Vallen har ett fornlämningsområde arkeologiskt slutundersökts 2007 och där togs 10 st C14-dateringar som spände från mesolitikum och in i tidigt neolitikum + yngre bronsålder och in i historisk tid. Den förhistoriska keramiken därifrån daterades till övergången mellan vikingatid och medeltid.

Området har på senare tid påverkats - och också bevarats - av Kronobergs regementes (1623-1997) verksamhet i området. Först var aktivitet här en period på c:a 150 år 1623-1778, varefter övningarna förlades till Kronobergs hed under c:a 140 år (1778-1919) och därefter återvände till Bokhultet under ytterligare nästan 80 år fram till nedläggningen 1997. Skjutfält har man haft i Bokhultet och i Notteryd, nära fornborgen Gripeberg, och i Kosta. Många av fornlämningarna i området har påverkats av det militära övandet. En minnessten som påminner om den militära tiden står på områdets högsta punkt. Vi associerade då till forntida "resta stenar", som t.ex. bedöms finnas längst ut på Biskopsudden enligt Forsök. Dessa tre stenar är idag bara c:a 0,3 m höga och har kanske delvis begravts av nedfallna löv och annan mylla.

Först vandrade vi bort till den mera allmänt **kända senneolitiska hällkista**, som ligger i östra kanten av Biparadiset. Den är restaurerad 1939 efter militär skadegörelse och har fått en ganska bred kista (1,3 m) men längden är svårbedömd då den saknar gavelhällar. Röset är 16 m i diameter. Området runt röset vårdas men ingen skylt finns idag. De stora stenar som ligger uppkastade på rösets sydöstra del är oklart var de haft sin ursprungliga plats.

Vandringen fortsatte sedan c:a 700 meter sydväst ut till det andra stoppet, där vi inom ett område med fossil åkermark kunde studera ett **kvadratisk röse med 15x15 meters storlek** och med 2-3 skyttevårn nergrävda i röset. Rösets kvadratiske form är inte tydlig idag. Kanske vi kunde urskilja några av hörnstenarna? Kvadratiske rösen har vår medlem Gunnel Jansson studerat och funnit att de ofta ligger lite avskiljda från andra gravar, vilket kanske också utmärkt den person som där begravts? Typen finns både i bronsålder och järnålder.

Tjugotvå meter SSÖ om detta röse finns uppe **på en berghäll en kvadratisk stensättning** av lite

Kanske en skålgropshäll

mindre storlek (7x7 m) och med en långstäckt grop i mitten (plundring/militär skadegörelse?). På samma berghäll c:a två meter söder om stensättningen anges i Fornsök finnas 20 **skålgropar** och kanske vi kunde återfinna några av dessa dock med lite skarpa kanter? Kanske detta kan vara en bronsåldersmiljö?

Halva gruppen fortsatte nu söderut till fots ner till **Sundet** och passerade då det strandhak som signalerar att sjön varit drygt en meter högre innan en sjösänkning 1812. Den andra halvan hämtade bilarna vid Biparadiset till gemensam **fikasamling** nere vid Sundet.

Då läste Uno Pettersson ur ett häfte om "Bokhultets historia" att rorkarlen "Johan på Sundet" ofta fraktade folk över den smala förbindelsen mellan Bergundasjöarna. Efter att han med sina två söner drunknat 1910, när de försökte ta sig över sundet på nattgammal is, byggdes en gångbro. Först på 1920-talet byggdes en bro som även kunde bära häst och vagn. Vidare läste Uno om biskop Krok som 1646 red ut på Biskopsnäset på midsommarafton för att jaga bort en grupp

studenter, som han befarade skulle trampa ner gräset och den väntande skörden. Biskopen ansträngde sig så mycket vid denna ritt att han insjuknade och redan samma kväll ändades hans liv.

Så fortsatte vi till **gravfältet** i nordvästra delen av vårt utflyktsområde som tredje stopp, där det finns 59 gravar och 1 terrass. De flesta gravarna är runda, fyllda stensättningar och 9 st är ovala ofyllda. Många av stensättningarna har blivit skyttevärn och syns tydligt på det sättet. Övriga gravar är rätt svåra att se då gravfältet inte vårdas. Kanske detta kan ha varit Bäckaslövs bys gravfält, som kan ha anor ner i järnålder. Den byn kan ha legat vid Norra Bergundasjöns östra strand.

Det sista och fjärde stoppet vid Skogsgatan på Söder nådde vi genom att fara i en lång bilkolonn över Söderleden och sedan in på Söders vindlande gator. Vid Lindögatan gick vi upp i bokskogen åt väster fram till platsen för **två stycken hällkisterösen med delvis bevarade hällkistor**. Rösena var i storleksordningen 14 resp. 12 meter i diameter. Vid ett av rösena har stått en gammal ihålig ek för 40 år sedan (nu fallen) och vi fick höra att då kunde man lämna sina önskelistor där till tomten! En magisk plats under olika tider!

En **karta** över utflyktsområdet bifogas där de **besökta platserna har texter som är inramade med röd färg**.

Rapportör Per Andrén, som ledde utflykten.